

ביקורת תיאטרון

// דון שוורץ

למעלה: גוצ'אג אסקורוב והאנסמבל למטה: סאוניה ינאטו ותייסר אליאס (צילומים: שימי נכטיילר, חרית קיטוהארג'ו, פאול שראט, אגדס בגירזדה)

כבר לא צוק איתן

תפקיד מצוין למנשה נוי ב"רפול והים", הצגה לירית שחודרת אל נפשו הלומת הקרב של מיתוס הלוחם האגדי, עד שהיא נשברת

(צילום: יח"צ)

ציון 8

סיבת המוות אינה הנושא אלא נקודת המוצא. נוי בתפקיד רפול

ומציפים את זיכרונותיו המורחקים והאטומים ביותר. **היצוניות וגם עומק** זוהי חוויית צפייה מורכבת. הצגה פיוטית ויפה, וגם המקהלה מתנהלת בסך הכול בהרמוניה ראויה, אבל באותה נשימה יש לומר שזו הצגה שלא כל התמונות בה עשויות ברמה אחידה. יש טובות יותר ויש פחות. מה שהופך אותה נגישה, מרגשת ולעיתים גם משעשעת, הוא המשחק המצוין של מנשה נוי בדמות רפול. מעבר להיצוניות המושלמת, שמקבלת ביטוי בשילוב הידיים, בגבות המתכווצות, ובאותו חיתוך דיבור שאין לטעות בו - נוי יוצק ברפול גם איזה ממד של עומק ורגישות שאפשר רק לשער אם אכן היה קיים שם.

החודש לפני עשור בריוק מצא רפול את מותו על שובר הגלים באשדוד. אני מודה שהתגובה הראשונית שעלתה בי היא "מה, חלפו רק עשר שנים?". יכול להיות שהסיבה נעוצה בכך שרפול די נעלם מהעין הציבורית כבר כמה שנים קודם לכן, ועוד יכול להיות, שזוהי ישראל שהשתנה בעשור שחלף, כמו הייתה זו מאה שלמה. חברה חשופה ומוחצנת, שבה אדם כמו רפול, הפלמ"חניק מתל ערשים, שמחבר חמשירים ומדבר בלקוניות, נדמה כאילו נלקח מאיזו תקופה אחרת בומן. רחוקה. תקופה נטולת ציניות, ובתור כך, גם כזאת שבה מיתוסים יכולים היו להיווצר. רפאל איתן, רמטכ"ל מלחמת לבנון הראשונה, לא היה אל וגם לא גיבורי-על, אבל הוא היה הצוק האיתן הצה"לי המקורי. הלוחם העברי המסתער ללא פחד, שעיצב עבור דור שלם של לוחמים את דמותו

הקרבת של צה"ל. זוהי גם נקודת המוצא של המחזאי יונתן לוי, שמעניק לו טיפול של מיתוס, משל היה אכילס או הרקולס, עוד קודם שהוא מתעמת אתו ונכנס לנפשו הלומת הקרבות, צעד אחר צעד, עד שהיא נכנעת. לוי מצמיד לרפול מקהלה יוונית בת 13 משתתפים, וביחד עם לחניו של נועם ענבר (מלהקת "הבילויים"), השניים מייצרים דיאלוג לירי עם הים הסוער שבפנים. זהו דיאלוג המתרחש במעמקים, אי שם במצולות התת-מודע. לוי אינו מתעמת עם השאלה - המסקרנת במונחי התחקיר המשטרתי או העיתונאי - כיצד רפול באמת מת על שובר הגלים. המוות מהווה נקודת מוצא לחשבון הנפש ולא מעבר לכך. חייו של רפול עוברים על פניו בעודו טובע, ולפני שהוא מתמסר לגלים הם מכים בו

שימשך את סדרת המחוות שיצר הפסטיבל בעבר לגדולי הזמר הערבי. הפעם, תוקדש התכנית למוזיקאים הגדולים של מצרים במאה ה-20: עבד אלווהאב, אום כולת'ום, פריד אל-אטרש, לילה מוראד, אסמהאן ועבד אלחלים חאפז. מוזיקאים אלו נחשבו לדמויות נערצות בעולם הערבי כולו עוד בחייהם, ונחשבים למי שעיצבו את דמותה של המוזיקה הערבית האמנותית במאה ה-20. הקונצרט יציג את מיטב יצירותיהם של מוזיקאים אלו, שיבוצעו במגוון סגנונות מוזיקליים. הרפרטואר יתמקד ביצירות קנוניות, שבהן ישולבו קטעי אילתור כמקובל. הקונצרט מיועד לאוהבי "הארד קור" של מוזיקה ערבית קלאסית, ולפי התוכנית נראה שלקהל זה יציע המופע מכל טוב. ●

הטירוף שבפנים

אונס, התאבדות, רצח והתרסקות. "טרורזים" מציגה את העולם המופרע שבו אנו חיים באפקטיבית ובלי הנחות

ציון 8

קר ואפקטיבי. "טרורזים" (צילום: סרגיי זמנוצ'וק)

כך גם המינימליסטיות והרמיזיה נעלמים והולכים לטובת ביטויים גרפיים מאוד מוחשיים של טירוף. כך למשל בתמונה לא קלה לצפייה, של משחק תפקידים ביחסי מין בין שני בוגדים, שנגרד אל מחוזות של אונס שנמשך רקות ארוכות על הבמה. ויטלי פוקס ונעמי לבוב במשחק מאוד ריאליסטי, מעבירים מי את הטירוף ומי את חוסר האונים בצורה מושלמת. לסיכום, הצגה לא מאוד יציבה, אבל גם נועזת ומשוחקת היטב. ●

הדמויות והתמונות גם העיצוב קר ומאוד מנוכר. קיר לבן מודולורי שנע כאקורדיון ומגדיר בכל עת את גבולות הגזרה של הבמה: פעם משרד, פעם חצר, פעם סלון ופעם כשרה התעופה. מינימליסטי וכמעט אגבי בתחילה, ממש כמו האירוע שמחולל את כל הטירוף הזה. כזוהי קורה במינימליות, כמו בתמונה שבה יושבות ליליאן רות וסבטלנה רמדיוב על ספסל גינה, בזמן שהנכד מתנגד, ועל הדרך האחת מסבירה לשנייה כיצד עליה לחסל את החתן שלה, מדובר בתיאטרון מעולה שמביא לכדי אבסורד את הניגוד שבין טירוף המעשים ובין האגביות שבה הם מתקבלים. אלא שככל שמתקדם המחזה

מישהו עצבן אותם, וכי בא להם, וכי הם יכולים. אלה שאומללים ומאמללים, ושנחוץ רק ניצוץ אקראי על מנת להצית את הטירוף בבת אחת. המחזה של תיאטרון גשר מתואר כקומדיה שחורה על עולם בו הברידות היא המחלה הנפוצה ביותר. שזו הגדרה לא רעה, אם גורעים את המילה קומדיה. כי קומי זה לא, גם לא כמובן השחור של העניין. מה זה בכל זאת? מופרע, אגרסיבי ומטריד. הצגה שמוציאה את הצופה משלוותו. אט'אט האפיוורות מצטברות להן לכדי מציאות כאוטית וחסרת שקט, שבה אין על מי לסמוך ואין עם מי לדבר. זה מוקצן, קר ומנוכר, אבל גם מאוד אפקטיבי. הצופה לא מגיע לחוויה מזככת. אין הפיאנדר. על מלאכת הבימוי הופקד מיכאל קרמנקו, מעצב הבית של גשר, שזוהי עבודת הבימוי הראשונה שלו. קרמנקו קיבל לידיו את הבמה הצנועה של האנגר גשר, ובאופן טבעי נתן בה דגש לעיצוב. כמו

"היא הייתה מאוד שקטה", הם היו זוג רגילי, "הוא נראה כמי שלא מסוגל לפגוע בזכוב". מוכר-מדמי הריטואל המצמרר, שבמסגרתו מצוטטים באמצעי התקשורת השכנים והמכרים של השכן שרצח את אשתו, של השכנה שחיסלה את ילדיה או של הנער שנכנס חמוש בתת-מקלע לבית הספר ופתח את שערי הגיהנום, ומספרים שבסך מדובר בגבר/אשה/נער/נערה נורמטיביים לגמרי ושהם בהלם, בשוק מוחלט ושאיין להם מושג מאיפה הטירוף הזה נחת. הכתובת אולי הייתה על הקיר, אבל אף אחד לא ידע לקרוא אותה. למקום המערער והמערער הזה מתחברים האחים ולדימיר ואולג פרסניאקוב שכתבו את "טרורזים", ושמשקפים באמצעותו ותוך שימוש במעט מאוד פילטרים את נפשם הסוערת של הטרוריסטים האלמוניים שמתהלכים בינינו. אלה שלא מעלים ליוטיוב סרטוני עריפה למיניהם, אבל שלא חוששים לגבות את המחיר בחדרי חדרים, פשוט כי